

ipar aldea

Baionan prefetura bat?

Baionako Industri eta Merkatal^{*} Ganbarako lehendakari dugun Saint Martin jaunak, erakunde^{*} honek hila-betero argitaratzen duen «Activités en Pays Basque» deitu^{*} aldizkarian, azkeneko zenbakian, ideia zahar bat nahi izan du berritu eta oraingotu, dioelarik, Baionan gero eta beharrezkoagoa dela prefetura baten plantatzea, Gobernuako administralgoa hurbilago izateko.

Arazoinetarik bi: Baiona hiriak gero eta ekonomi inguru haundiagoa eta azkarragoa^{*} sortzen ari baitu. Eta Biarnoko^{*} eta Ipar Euskal Herriko beharrorduak^{*} ez baitira osoki berdinak, baina asko puntutan bereziak.

Oroiteraz dezagun, nola, duela hamar bat urte, Enbata oldeak^{*} gauza hori ere eskatzen zuela, iparralderako euskal departamendu bat eskatuz. Eskakizun hori ez da, segur, «Amerikaren» galdetzea^{*}; baina egun gutitako gorabeheretan ba ditu, gutiesten^{*} ahal ez diren abantailak.^{*}

Bestalde, esan dezagun, nola, duela ehun eta hogeita hamalau bat urte, orduko erregeari helerazia izan zitzaion beste eskakizun batek galdetzen zuen, Landesetako departamenduaren hegoaldea Euskal Herriko departamenduari lotua izatea, eta Baiona prefetur hiri bihurtzea. Egia esan, ekonomi sailean, zentzugabekeria bat da, Bokale^{*} eta Tarnose,^{*} eman dezagun, Baionatik bereizirik egotea, administralgo mailan departamenduko mugak bereizten^{*} dituelako.

ZABALen kantaldia Baionan

ZABAL aldizkariak, bere sailaren^{*} segitzeko, kantaldi bat muntatu behar izan du, joan den hazilaren^{*} 14ean. Kantaldi bat ez nolana hikoia, gainera, zeren^{*} jendalde^{*} ederra bildu baita «Vox» zinemasalara, kantari hauen entzutera: Xabin Harrixuri (euskara ederki ikasia duen kanpotar bat), Erramuzpe-Berterretxe, Duhalde-Ducos, Maite Idirin-Arbea, Ospital-Carrère, Oihartzunak, Oskarbi eta Oldarra. Emanak izan diren kantuak, gutiz^{*} gehienak, berri berriak edo berrituak ziren. Han ikusi dugu, euskal kantuak ba duela oraindik luzaz berritzeko eta, beraz, bizitzeko ahala.

Euskal kantaldiak Alduden

Hazilaren 3an, igandez, Aldudeko zinemasala tanpez^{*} betea zen. Zer kariz^{*} ote? «Guk» taldeak bere kantaldi berezia Aita-semeak laborari ematen baitzuen. Engoitik^{*} hogeita hamar bat herritan emana dukete.^{*} Segur sail^{*} ederra, talde horrek hasi duena.

Sekulako aldian genituen geure musikari eta kantari ezagun trebeak: Sarasola, Berzaitz, Borda, Lacarrieu eta Davant. Biba zuek eta jo beti aitzina!^{*}

Dezagun esan ere, nola hauen aitzinetik^{*} Ospital-Carrère bikoteak zazpi-zortzi kantu, zahar eta berri, beti

bezain artoski^{*} landurik eta suharki^{*} kantaturik eman zizkiguten.

«Ildo»: aldizkari berria

Horra argitaratu berri den aldizkari edo agerkari baten izen berria.

Lehen zenbakian, irakurgai hauk^{*} eskaintzen ditu: Oinharrizko ageria, Baionako ekintza, Carrero Blancoren hiltzea, iraultzaile jokabide bati buruz, eta Larzac-ekoei gutun irekia.

ZABALen 10. zenbakia

ZABAL izeneko kultur batasunak,^{*} izen berez bataiatua duen aldizkariaren hamargarren zenbakia, hilabete honetan jalgi^{*} du plazara.

Mugaren bi aldeetan emendatzen^{*} ari zaizkion irakurleek izanen dute, alde honetan ere, non zer irakur. Hona zenbaki horretan aurkitzen diren gai nagusienak:

Ipar Euskal Herriko industriatzeaz. Gerla ondoko politikazko akordioen urratsak.^{*} Nuklear zentralak haizipean. Emazte batzuek zer pentsatzen duten. Europaren sabeleko mina. Euskal Herriko gataska^{*} linguistikoaren aurrean. Kultur mugimenduaz ikuspegi politiko bat. Euskal Unibertsitatea eta «Guk» taldea. Euskal Unibertsitatea kulturaren aitzindari.^{*} «Apez» (poema). Kultur mugimenduaz. Euskaltzaleei mintzo. Mehakaberriri ohar beharrezko batzuk. Hitz batuen arazoa.

«Idek eta zabal gogo-bihotzak»

«Herria» liburu sailean, Piarres Lafitte kalonjeak,^{*} P. Ithurralde izenordearekin sinaturik,^{*} liburutto bat guttiz apaina eta mamitsua argitaratu berria digu. «Idek^{*} eta zabal gogo-bihotzak» eman dio izena; eta lapurtarrez idatzirik, euskaldun gazteentzat nasaiki^{*} zabaltzen ditu, bere esperientziak eta jakintza haundiak ekarri dizkion gogoeta eta kontseilu hoberenak, Elizaren eta Kristoren irakaspenetan finkatuz bere esanak.

Aitzin^{*} solasean berak dioenez, liburutto honetan aurkitzen diren lerroak ez dira lasterka irakurtzeko eginak, baina bai goxoki eta gustura, astia hartuz, mami on bat xurgatzen^{*} den bezala, haien muinaz jabetzeko eta gogo-bihotzen hazteko.

Liburuttoa hogeita hamar bat argazki edo fotoz ederturik dator. Agian^{*} izanen du irakurle. Salgai aurkituko duzue «Zabal» liburutegian eta beste zenbaitetan, prezio onean.

Lekuko mintzairen alde

Gobernuko azken biltzarre nagusian, urteko dirualdea^{*} edo presupostua eztabaidatu behar izan dutelarik, diputatu batzuk tokian^{*} tokiko mintzairak eskolan irakastearen alde mintzatu dira, eta azkenean onhartua izan da inspektore baten izendatzea, ikusteko non, noiz eta nola eraman litekeen euskararen, bretoinaren, okzitanoaren, korsieraren^{*} eta beste zenbait hizkuntzaren eskolatan irakastea.

Lehen urrats^{*} bat da. Beharrezkoa dena. Gauden beha,^{*} noraino helduko den bigarrena.

Muga herrien biltzarrea Biarritzen

Hazilaren^{*} 15 eta 16an, Biarritzen elkarretaratu zaizkigu mugaz bi aldeetako erakunde^{*} eta batasun^{*} multzo baten ordezkariak. Iruineko, Donostiako eta Baionako Industri eta Merkatal^{*} Ganbarak, GETIS batasuna, Baionako Ekonomi Ganbara Gaztea, Paueko Unibertsiti-

tatea eta Departamenduko Nekazal* Ganbara: erakunde horik* izan dira ordainduak.*

Dezagun esan lehenik, nola gisa* bertuko* biltzarreak egin ziren, joan den eta aitzineko urtean, Akizetik* Baiona-Donostia-Tolosarainoko ekonomibide nagusia hartuz ikergai eta solasgaitzat.

Orain bildu direnen iker* eremua are* zabalagoa izan da. Euskal Herri osoa, Biarhoa eta Landesetako hegoaldea hartzen dituzte, Aturri*-Baskonia izenez deiturik. Oraingoz elkarrekin osatzen ari duten eta bihar oraindik lotuagoki osatuko duten kulturazko, bizibidezko* eta gizartezko eskualde* haundi berezia agertzen ari digute izandatu ditugun herrialde horiek elkarrekin.

Oroit bedi irakurlea, nola 1977.era, ontsalaz,* Espaniako Estatuak Europako Merkatu Komunean sartu behar duen; eta, zenbait urte honetan, hemengo bizibidelari* argi batzuek ikusten dutena gerta liteke: mugaz haraindiko industriaren indarrak hemengoa gaindi lezakeela jestu batez, baldin hemengo lantegiak, ttipiak eta haundiak, ez badira, oraindik beretik, bihar etorriko zaien konkurrentzia bizi bizi horri buruz apailatzen.*

Esan gabe doa, ez dela ekonomia edo bizibidea, holaxe, ele* edo nahikari* on batez aldatzen. Beharrezkoa da horretarako, bizibidea guti edo aski kontrolatzen duten erakunde eta batasunen artean, aitzinetik gogoetak eta ikertzapenak ongi egin ondoan, erabakiak har daitezten.

Agian,* Biarritzen moldatu dituzten bi egun berezi horietarik, zeredozer berezi jalgiko* bide* da, gorago aipatu dugun eskualde berri haundiaren abantailetan* eta, beraz, gure abantailetan, arras* ongi baitakigu, 1841.a aitzin mugaren bi aldeetan ekonomiazko harreman edo gurutzamenduak ugari zirén denboran, gure iparralde honek ez zuela egun* bezalako lan eskasiarik.

araba

Gasteizko Kultur Hamabostaldia

«Manuel Iradier» kultur elkartearen ixilik baina egiazki ari da lanean. Azken aldion hainbat oztopo gainditu ondoren, Euskal Kulturaldi bikain* bat eskaini dio Gasteizko hiriari, hazilaren 11tik 25era.

Nik dakidanez, hauxe dugu lehena Gasteizen, eta ez dadila azkena ere izan. Ea Gasteizko euskaldun eta euskaltzaleok behar bezalako erantzuna ematen diogun.

Hona hemen hitzaldi, hizlari eta gainerakoen zerrenda:

Euskal Herriko geografiaren laburpena (Iñigo Agirre Kerejeta). Euskararen egoera gaur (Jose M. Satrustegi). Euskal literatura euskal kulturaren (Santiago Onaindia). Eguratsaren* defentsa (Paulo Areso). Amabost urte Arabako pinturgintzan, eta beronen aurretikoak (Javier Serrano). Folklorearen Araban: Ihauterietatik* Bazkoetara* (Joaquín Jiménez Martínez). Hiri kultura eta hiri politika egungo gizartean (Antonio Fernández Alba). Euskal musikaren morfologia (Francisco Escudero). Euskal etnologia gaur (Jose Migel Barandiaran). Gasteizko «Araba»

eta Zarauzko «Oleskariak» korallen saioa. «Ama Lur» filmearen emanaldia.

gipuzkoa

Bergarako Euskal Hamabostaldia

Aurreko zenbakian esan genuenez, Euskal Hamabostaldi bat izanen da Bergaran, abenduaren 6tik 22ra. Hona hemen programa:

Ostiralea, 5

Arratseko 7etan, Udaletxeko* gela nagusian, euskal pintore eta eskultoreen erakusketaren irekitzea. Erakusketan honetan artista hauen lanak azalduko dira: Alvarez Plagaro, Alvarez Velez, Inurrieta, Mieg, Ortiz de Elgea, Ziriarrain, Amestoy, Nagel, Goenaga, Llanos (pintoreak). Nestor Basterretxea, Remigio Mendiburu. Joxe Agirre (eskultoreak).

Ondoren, Maestri Eskolan, aipatu ditugun lanei buruz, hitzaldiño batzuk izanen dira.

Larunbata, 7

Arratseko 7etan, beheko plazan, euskal liburu eta diskoen erakusketaren irekitzea.

8etan, argazki zaharren erakusketaren irekitzea.

10etan, herriko pilota lekuan, bertsolariaren eta trikitilariaren jaialdia. Jose Mari Iriondo zuzendari delarik, ondoko bertsolari hauek parte hartuko dute: Agirre, Egileor, Gorrotxategi, Lazkao Txiki, Lazkano, Lizaso, Mattin, Xalbador. Tartean Sakabi-Egañazpi eta Laja-Iturbide trikitilariaren saioak.

Igandea, 8: Haurren Eguna

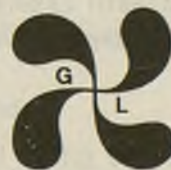
Eguerdiko 12etan, herriko kaleetan zehar haurren ibilaldia, berek egindako buruhaundiekin.

Ordu 1etan, herriko musika bandaren kontzertua.

GALERIA DEL LIBRO

José Angel de Zaballa

Liburudenda
Euskal liburuak

EUSKAL LIBURU AZOKA

EUSKARAZ EGITEN DA

Ercilla, 35 - Tel. 43 83 99 - B I L B O - 1 1

Arratsaldeko 5etan, herriko pilota lekuan, haurrentzako jaialdia: Zarauzko haur kantariak, «Enseñanza» ikastetxeko eta herriko eskoletako haur kantariak, Kixki, Mixki eta Kaxkamelon pailazoak, euskarazko marioneta saioa.

Astelehena, 9

Arratseko 8etan, Maestri Eskolako aretoan,* hitzaldia. Gaia: Azkoitiko Zalduntxoak.

Asteartea, 10

Arratseko 8etan, Maestri Eskolako aretoan, hitzaldia. Gaia: Hirigintza. Hizlaria: Zubiria jauna.

Asteazkena, 11

Arratseko 8etan, Maestri Eskolako aretoan, jendurreko elkar hizketa. Gaia: Kazetaritza. Hizlariak: Amatiño, Kintana, Mendiguren.

Osteguna, 12

Gaueko 10etan, «Enseñanza» ikastetxeko aretoan, antzerkia. Oiarzungo «Intxixu» taldeak «Orria 778» izeneko teatro lana eskainiko du.

Ostiralea, 13

Arratseko 8 ta erdietan, «Irala» zinematokian, **Ama Lur** eta **Bizibidea Lantzen** izeneko filmeak emanen dira.

Larunbata, 14

Gaueko 10etan, «Enseñanza» ikastetxeko aretoan, kantaldia: Pi de la Serra, Mikel Laboa, Arza anaiak.

Igandea, 15

Eguerdiko 12etan, beheko plazan, euskal lanen erakusketa: Otarre, abarketa, abarka, kaiku, lur ontzi, eta abar. Egileak lanean arituko dira jendearen aurrean.

Ondoren, musika tresna zaharren erakusketa: Tobe-ra, musikitarra, alboka, txistu, txalaparta, eta abar.

Arratseko 7etan, herriko pilota lekuan, Donostiako «Argia» dantza taldearen saioa.

Astelehena, 16

Arratseko 8etan, beheko plazan, «Suzko zezena».

8 ta erdietan, Maestri Eskolako aretoan, hitzaldia. Gaia: Nuklear etxeak.

Asteartea, 17

Arratseko 8etan, Maestri Eskolako aretoan, hitzaldia. Gaia: Bertsolaritza. Hizlaria: Juan Maria Lekuona jauna.

Arteazkena, 18

Arratseko 8etan, Maestri Eskolako aretoan hitzaldia. Gaia: Euskal Unibertsitatea. Hizlariak: Joseba Intxausti eta Paulo Agirrebaltzategi.

Osteguna, 19

Gaueko 10etan, «Enseñanza» ikastetxeko aretoan, Errenteriako Andre Mari korralaren ihardunaldia.

Ostiralea, 20

Arratseko 8etan, Maestri Eskolako aretoan, hitzaldia. Gaia: Euskal ekonomia gaur. Hizlaria: Iñaki Larrañaga jauna.

Larunbata, 21

Gaueko 10etan, herriko pilota lekuan, kantaldia: Xabier Lete, Lurdes Iriondo, Benito Lertxundi, Gorka Knörr, Oskarbi.

Igandea, 22

Goizeko 9etan, Zubietako Zantantzarrak kaleetan zehar.

Eguerdiko 12etan, Herri Meza. Ondoren dantza taldeen ihardunaldiak: Zumarragako **Irrintzi**, Begoñako **Gaztedi**, Gasteizko **Maidar**, Arizkungo **Matil Dantza**, Pasaiko **Alkartasuna**.

Arratseko 8etan, beheko plazan talde guztiak elkarretaratu ondoren, **Agur, Jaunak** kantatuz, bukaera emanen zaio hamabostaldiari.

Hamabostaldi hau «Bejarako Urrats Berriak» elkarrekin antolatzen du.

bizkaia

Deustuko Unibertsitatea eta ikasleen partaidetasuna

Urrieran 21ean agertu berria da Unibertsitateko Ikasleen Partaidetasuna eratzen duen legea. Lege horren aitzinean, Deustuko Unibertsitatea erabaki bat hartu beharrean aurkitzen da.

Erretoregoak begitarte² egin dio legerari alde³ guztiz. Erretoreak, Ferrer Pi jaunak, argi azaldu zuen bere atxekimendua⁴ egun haietako Bilboko egunkarietan, eta hazilaren⁵ 25a hautatu zuen bozketa⁶ eguntzat, ikasleek beren ordezkariak hauta zituzaten.

Ikasleak, ordea, etsiturik⁷ daudela dakusagu.⁸ Legea haien zat delarik, bide bat edo beste hartzeko gogoeta⁹ egiten ari dira. Kurtzoka eta fakultate bakoitzeko, batzarre batzuk eginak dira. Batzarre horietan guztiotan, lehenik legearen azterketa xehea edo kritika egin nahi izan da. Egin diren kritika nagusienak, funtsean,¹⁰ hauetara bil daitezke:

1. Partaidetasuna akademi edo eskola mailan gelditzen da (13 eta 19. artikulua), hezkuntza¹¹ osoari deus¹² ere jaramonik¹³ egin gabe.

2. Ikasleen batzarreak, beren ordezkariak behin hautatuz gero, deusetarako eskubiderik gabe gelditzen dira: ordezkari batzordeak¹⁴ nahi duena egin dezake, ordezkariak ikasleen alde-tik aldaezinak baitira. Ikasleen eta ordezkarien arteko harre-

ELAIS ALAI

YURRE

DANTZATOKI 60X0A

Igandez ta jai egunez: 6 tatik 10.ra
Astegunez: 7. tatik 10 ra.

SOINU KOADROFONIKOA

KAFETEGI **AMA LUR** RESTAURANTA

manak «informazio» emateko nahiz «kontseilu» hartzeko baka-
rrik dira (17. artikulua).

3. Edozertarako elkar daitezen, ikasleek ordezkarien bidez
beharko diote Dekanoari baimena eskatu. Honela, berriro ere
hautatu egin beharko da, edo isilik egon edo legez kanpoan lan
egin, Erretorea eta Dekanoa lehengo berak baitira.

Hauk* honela izanik eta hazilaren 25ean hauteskundeak*
ukanen* dituztelarik, kurtsu gehienak erabakia hartua dute: 18
kurtsok ezetza eman diote legeari, eta nahiago dute lehengo-
etan segitu; 5 kurtsok, legea onhartuz, hark ematen dizkien
ahalmenekin aurrera egitea hobe dela adierazi dute.

Hemen argi dakusagu, zein eritzitakoak diren ikasle gehie-
nak. Baina orain arte hitz egin dutena: 1.500 baino ez dira;
eta matrikuladunak 6.000 inguru dira nonbait. Beraz, ez dago
ezer garbirik ez erabakirik ere; eta falta den jendeak, 25ean
beharko du zirt edo zari egin.

Legea, beste zenbait Unibertsitatetan bezala, Deustukoan
ere onhartzan ez bada, legegileek bete egin beharko dituzte
legearen hutsuneak, lege hau behinbehinekoa* baita.

Gobernariaren ezetza Ibarrolari

Bilboko erakustoki batetan, Ibarrola aita-semeek beren
pinturen erakusaldi bat antolatzeakoak ziren. Baina gobernaria-
ren «no procede» baten ezezkoaz, pikotara* joan dira haien
ametsak.

Agustin Ibarrolak erakusaldi asko eginak ditu: Madrilen,
Barcelonan, ihaz Bilbon bertan, Iruinean, Parisen, Londresen,
Alemanian, USAn, etab. Euskal Eskolako pintore nagusien eta
hoberentzat jotzen du askok Agustin Ibarrola. Oraingoan, bere
semearekin batera antolatu nahi zuen erakusaldi hau, bien az-
ken obrak agertuz.

Euskal Herrian zehar eta Espainia osoan, artisten artean
bereziki, izen asko biltzen ari dira, «no procede» horren ezez-
koa baieztatu behar. eta asmotan zèn erakusaldia benetan egin
dadin.

Juanjo Zearreta ezkontzen da

Euskal alfabetikuntzan hain ezaguna dugun eta ANAITA-
SUNAKo idazle kontseiluko idazkari* den Juanjo Zearreta,
Mañuko Eufemia Urrutia andereñoarekin ezkonduko da, Ma-
ñuan bertan, abenduaren 7an.

Zorion osoa eta luzea opa diegu Eufemia eta Juanjori, ongi
baitute merezia.

Bilboko Gabon Jaialdia

Eskatua da behar den baimena Bilboko Gabon Jaialdirako;
eta lortzen bada, haren programá* hau izanen da:

- Kixki, Mixki eta Kaxkamelon pailazoak.
- Lurdes Iriondo eta Xabier Lete kantariak.
- Lauroko ikastolako «kuku» korua (haurrek osatua).
- Santutxuko ikastolako pailazoak (ikasleak).
- Algortako ikastolako haurren korua.
- Lejoako ikastolako haurren antzerki laburra.

Jaialdi hau, ikastoletako umeei eskainia, abenduaren 22an
(igandez) izanen da, «Santiago Apóstol» ikastetxeko teatroan,
goizeko 11,30 orenetan.* Lejoako ikastolak antolatzen du.

Picassoren «Gernika» nora?

«Europa Press» agentziaren bidez jakin dugunez, Madrileko
abokatu talde batek Espainiara ekarri nahi omen du, Picassok
New Yorken utzi zuen «Gernika» koadroa. Esaten denez, Es-
painiako gobernariak berek ere egin omen zuten eskabideren
bat, pintura hori penintsulara etor zedin. Picassok Espainiako

herriari utzi omen zion obra hori, askatasun publikoak berre-
zartzen zirenerako.

Egia esan, ez dugu argi ikusten, koadro horrek Madrilen
zergatik egon beharko lukeen. Ez ote dago Bilbora ekartzetik,
edo eta Bizkaian leku aproposagoren bat aurkitzerik?

Santi Onaindiari omenaldia

Hazilaren 24ean, eta Larrean.

Amorotoko Santiri egindako omenaldi honek poztu egin
gaitu. Nola ez? Langile porrokatua da Santi. Eta haren lana
beti hartu izan dugu haintzat.

Leku askotan eta norabide* ugaritan eskaini du Santik be-
re lana: hala nola, «Karmel», «Milla euskal olerki eder», «Gure
bertsolariak», «Eneida», «Euskal Literaturaren Historia». Adi-
bide soilak dituzu honako hauk.

Dena bilduz eta nolabait interpretatuz, bitan adarkatuko
nuke nik Santiren euskal eginkizuna. Bateko, idazle gisa,* eta
honetan sortzaile lana eta itzulpenak eginez. Haren artikulua
Euskal Herriko aldizkaririk gehienetan agertu izan dira, eta
haren liburuak ere hor daude diodanaren lekuko.* Bestekeo,
Santi biltzaile fina da: ipuinak bildu ditu, antologiak eratu
ditu, eta berrikitan* bere Literaturaren Historian material pila
ikaragarria jaso du. Eta jendea biltzen ere jakin du Santik. Eta
jendearekin, joerak eta eritziak. (Joan Mari Torrealdoi).

errioxa

Mahats uzta ugaria

Hazilaren* lehen hamabostaldian, Errioxako mahas-
tizainak gelditu egin dira zenbait egunetan mahatsaren
biltzetik, ardantokiak beterik zeudelako. Egun horietan
pilatutako mahatsa zapaldu egin dute, beruin* bihur-
tuz; eta tokia lortu dutenean, berriz ekin* zaizkie garraio
lanei.

ANAITASUNAREN prezio berriak

1975.eko urtarriletik aurrera:

Urteko abonamendua:

Bertorako	300 pezeta
Latin Amerikarako	320 "
Europa eta Ipar Amerikarako ...	330 "

Ale bakoitza: 15 pezeta.

Aurtengo mahats uzta,* haundia izanik, uste zuten baina 25 %ez haundiagoa izan da. Beraz, olio eskas edukiko badugu ere, ardoa ez zaigu faltatuko, ez kantitatez eta ez kalitatez. Penak ahanzteko edo!

Autoen leihoetan ezartzeko txartelak

Hainbat bide duzu, irakurle, Euskal Herriko gizarte giroa euskalduntzeko, eta bat, zeure autoan euskal kalkomaniak agerian ipintzea da, batez ere euskara eta euskal kulturaren aldekoak badira.

Bide honi jarraituz, ANAITASUNAK, bere izena ezagutertzaren duen txartela berriro argitaratu du, ale bakoitza hamar pezatatan salgai jarritz. Eskatzeko: ANAITASUNA - Pelota, 4-1.º - Bilbao-5.

Txartel hau zeure autoan ezartzen baduzu, helburu bi lor ditzakezu: bata, ANAITASUNA aldizkariaren zabaltzearen alde lan egitea, eta bestea, geure herriko gizarte giroa nolabait euskalduntzea.

Eska ezazu, bada, ANAITASUNA txartela, eta ezar zeure autoan.

GERO argitaletxearen egintzak eta asmoak

GERO euskal argitaletxeak bere abonatuak* gehitu nahi ditu, bere asmoak aurrera eraman ahal izateko. Memento honetan liburu bi zabaltzen ari da: Xabier Leteren **Bigarren poema bilduma*** eta Joxe Erribengoa eta Patxi Ezkiagaren **Euskal Literatura - III**; eta laster beste haur* argitaratuko ditu: **Aintzinako Sozio-ekonomia** (Luis Maria Muxika), **Zozo dantza: marrazkiak, txisteak*** (Antton Olariaga), **sozio-ekonomiazko lan bat** (Siadeco), **Euskal Herriaren Historia - II** (Federiko Zabala), **Lan hautatuak** (Jon Mirande) eta **elaberri*** bat (Juan Mari Irigoien).

ANAITASUNAREN irakurleentzako inork GEROREN abonatuia izan nahi badu, haren helbidea* hauxe: GERO, Ed. Mensajero, Apartado 73, Bilbao.

«Kili Kili»ren deiar buruz zenbait gogoeta*

Zabaldu berria den «Kili Kili»ren txartela irakurria dut. Kanean ikusi nuen, eta berehala hunkitu* ninduen han egiten zaigun salakuntzak. Zer dela eta? «Zuek, ni umezurtz izten nozuenok —eta barruan gurasoak, irakasleak, apezak eta herri-

ko gazteak salatzen ditu erruduntzat* —, egingo ete dozue besterik?». «Kili Kili»ren sariketa famatuaz ari da. Salakuntza gogorra, ene ustez. Horrelako gauzak kanean dabiltzanean, ezin gaitezke mututurik egon euskaldunok.

«Kili Kili» zer den ezaguna dute ANAITASUNAREN irakurleek. Hala ere, zerbait esanen dugu horretaz. Jaiotzatik euskaraz dakiten heurrentzako aldizkari baten antzekoa da, euskaraz irakurtzen eta idazten irakasten duena. «Lan eta lan» izeneko koaderno batzuk zabaltzen ditu, 7 urtetarik 10 urtetararteko neska-mutilentzat. Horretaz gainera, sariketak, ibilaldiak eta abar antolatzen ditu. «Kili Kili» herriko euskara sendotzera eta zabaltzera abiatzen da. Eginahala egiten du, haurrek, etxean, kanean edo lagunaren artean ikasi duten euskaraz irakurtzen eta idazten ikas dezaten.

Beraz, «Kili Kili» ez da euskara batuan agertzen, euskalkietan baizik: bizkaieraz, gipuzkeraz, nafarreraz... Ikastoletatik kanpora ibiltzen da, umeek, hartaz baliaturik, etxean lan egin dezaten. Gogora dezagun, 1966. urtean Bilbon sortu zela. Euskaraz batua baino zaharragoa da, beraz, eta eskualde* gehienetako ikastolak baino lehenagokoa.

Orain, kaleko txartelak antz ematen duenez, «Kili Kili» apur bat bazterturik dago, haurren hezkuntzaz* arduratzen direnen artean. Oihu egiten du. Zertarako? Laguntza eskatzeko? Bihotzak hunkitzeko? Horren aurrean neure buruari galde hau egiten diot: Benetan hil zorian ote dago? Merezki ote du «Kili Kili»k heriotzea?

Nik neuk, berriki* bizi izan dudana esperientzia gogorraren ostean,* ez dut sinesten euskararen eta euskal kulturaren ahalezian.* Ez naiz sekula izan ezezkor,* eta orain are* gutiago. Horregatik, euskararen alde ateratzen den oro,* neure anaiatzat dut. Jatorki jokutzen baldin badu, ez dit axola* haren eta nire arteko desberdintasunak. Konponduko gara bidean, aburuak* zintzoak izanez gero. Aurrerantz joatea da balio duena, eta ez huskerietan erortzea.*

Autoen leihoetan ezartzeko

ANAITASUNA

txartelak,

salgai, 10na pezetatan, gure bulegoan.

Pelota, 4. Bilbao-5.

Beharbada, beste batzuek ez dukete* nire eritzi hau onhartuko. Baina ez dit ardura.* Euskal zaletasuna ez da ene baitan sortu horrelakoei begira. Euskal Herriko gaurko euskalgintzarako mesedegarri izanez gero, «Kili Kili» anaiari laguntza eman behar diogula uste dut. Uko egin ahal izateko atxakiak, atxakia hutsetan gelditzen dira edo zerbait txarragotan.

Hala ere, puntutto bat nahi nuke hemen argitu: «Kili Kili»ren egokitasuna. Zer behar dugu: euskara batua ala euskalkien bizitza? Ohartzen naiz, Euskal Herriak hizkuntza batua behar duela, eta gure kulturak, munduaren aurrean bizirik iraun nahi baldin badu, euskara batuzkoa izan behar duela. Ba dakit, herrialde eta eskualde desberdinetako euskaldunen arteko harremanak ugaltu egin direla, eta horretarako biderik egokiena euskara batua dela. Baina horrek ez du esan nahi, nork bere etxeko eta eskualdeko hizkuntza baztertu behar duenik.

Hainbeste mendetan iraun duten euskalkiak ezin ditzakegu heriotzera eraman. Herri euskara, eskualdeetan zehar hain desberdina den hizkera, horixe da egunero euskaldunen ahotan dabilena. Bide horretatik sortzen zaio herritarrari euskal zaletasuna, hizkuntzaren estimazioa. Eta zaletasun horixe da —eta ez arrazonamendu hotz eta hutsa— eragilerik hoberena. Egia esan, bide horretatik abiatu izan dira benetako euskaltzale guztiak, eta ez dira horretaz lotsatu behar.

Bestalde, kultur harremanetarako, bai eta euskalki desberdinetakoen harremanetarako ere, gogoz erabili behar dugu euskara batua, gero eta indar gehiago har dezan. Batuak ez ditu euskalkiak hilgo, ez; erdarak hilgo ditu, azkar ibiltzen ez bagara. Horretaz egon daitezela lasai, atxakia hori jartzen duten euskalki zaleak eta batuaren kontrakoak.

Ene ustez, argi dago: euskararen alde jokatu behar dugu, erdararen nagusigoaren* aurka. Arlo honetan, «Kili Kili»k neskato-mutilkoak, beren herri hizkera zaintzen laguntzen ditu. Erdararen nagusigoari oztopoa jartzen dio, alde batetik; eta, bestetik, jaiotzako hizkera lantzeko aukera ematen die haurrei. Euskararen alde ateratzen da, lehen urratsetan* bakarrik bada ere. Euskaldunok zergatik ez diogu laguntzarik emango, asmo horretan hain zintzo lanean ari denari? (Joan Mari Mendizabal).

Liburu berriak

1. LABAYEN, Matxin:

«Txiki» marrazkilari ta umoredun.

«Añamendi», Esnaola, 13. Donostia, 1974.

Liburu honekin «Añamendi» argitarazleak sail berri bat urratzen du euskaraz: humore grafikoarena. Eta hau honela izanik, ezin diezazkiokegu geure txaloak uka.

Berrehun horrialdez eta ehundaz* irudiz horniturik, geure eguneroko nekeetatik ihes egiteko eta geure ezpainetan irribarra sortzeko aukera ederra ematen digu.

2. IRIONDO, Lurdes:

Hego haizearen ipuinak.

«Gero», Ed. Mensajero, Apartado 73. Bilbao, 1973.

Durangoko lehen Azokan (eta aurten bederatzigarrena egin da), orduan ezagutu nuen lehen aldiz Lurdes Iriondo. Santa Mariako elizpean, taulada* baten gainean, kitarra bat eskuan zuela, kantatzen hasi zen. Ondo gomutatzen* raiz. Jersei gorri batez jantzirik, «Ez dut maitatzen Vietnamgo gerra» kantatu zigun. Lehen aldiz ezagutu nuen Lurdes, eta lehen aldiz entzuten nuen euskal kantu berria. Orduz geroztik, zenbat urte pasatu den! Baina, batez ere, nolako gertakariak jasan ditugun! Den den, hemen dugu Lurdes, bere itxura bigunaz, xarmantaz,* denboraren kontra burrukatzen, oztopo guztiak gainditzen, bihotzaren balioa eta ideal batek eman dezakeen kemena frogatzen.*

Aurtengo Azokan, Durango hartan bertan, Lurdes saritua izan da, haurrentzat idatzi duen ipuin liburu bategatik.

«Gure herriko ipuin batzuk kontatu nahi izan dizkizuet.

HEGO-HAIZEAREN IPUINAK

Lurdes Iriondo

GERO

KIMU saila

Ipuin zaharrak, aspaldiko gertaerak. Zeuen herria ezagutu eta egunetik egunera gehiago maita dezazuen» (91. horrialdean).

Jaialdietan, diskoetan eta liburuetan mitzo zaigu Lurdes, gazteei eta haurrei bereziki. «Zeuen herria ezagutu eta maita». Hitzekin aldarrikatu* eta ekintzekin frogatu diguna nola ez dugu adituko?

Liburu oso egokia ikastoletan irakurgai bezala erabiltzeko, eta orain, urte azkeneko opor egunetan, haurrei eta gaztetoei eskaintzeko. (Xabier Gereño).

3. ESTORNES LASA, Bernardo:

Mundua Euskal Erriaren gogoan.

«Añamendi», Esnaola, 13. Donostia, 1974.

Ahoz aho etorri zaizkigun ipuin eta istorioak* bildu ditu liburu honetan Estornes jaunak, horrialde batean euskaraz eta bestean gaztelaniazko itzulpena.

Norbaitek pentsa lezake liburu hau atzerakoia dela, aspaldiko gertakariak erabiltzen dituelako, eta ez gaurkoak; baina herri baten bizitzan gaurkoa atzekoan funtsatzen* da, geroa gaurkoan oinarriz den legez.* Historiako gertaerak kate batez bezala lotzen dira; eta ezin ditzakegu, hura* osatzen duten atalak eten. Gaurkoa ahanzi gabe, azter dezagun iragana, idazle bakoitzak bere senaz* eta bere dohainez ahalik egokien baliatuz.

Akatsik azaltzekotan, bat aipatuko nuke: ez duela euskara batua erabiltzen. Bestela, liburua guztiz ondo taxaturik* dago, eta euskal irakurle goaren sail haundi bati atseginezkoa izanen zaio, segur aski.*

Albistariak:

Paulo AGIRREBALTZATEGI

Xabier GEREÑO

Joseba INTXAUSTI

Joxe Antonio INURRITEGI

Gexan LANTZIRI

Joan Joxe URANGA